

Opinia do ustawy o zmianie ustawy
– Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw
(druk nr 377)

I. Cel i przedmiot ustawy

Ustawa o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw włącza do krajowego porządku prawnego decyzję ramową Rady 2006/783/WSiSW z dnia 6 października 2006 r. w sprawie stosowania zasady wzajemnego uznawania do nakazów konfiskaty.

Odpowiednie zmiany wprowadzane są do również Kodeksu karnego wykonawczego oraz do Kodeksu karnego skarbowego.

Zasadniczą różnicą pomiędzy nowymi przepisami a dotychczasowymi rozwiązaniami jest pominięcie procedury *exequatur*, która polega na określeniu przez sąd polski kwalifikacji prawnej, kary i środka podlegającego wykonaniu według prawa polskiego.

Nowe przepisy umożliwiają - pomiędzy krajami członkowskim Unii Europejskiej - wzajemne uznawanie orzeczeń (nakazów konfiskaty) wydanych przez właściwy sąd karny, które po implementacji na polski system prawa będą oznaczać wszelkie nałożone orzeczeniem sądu polskiego postaci przepadku wskazane w przepisach Kodeksu karnego i Kodeksu karnego skarbowego.

W ustawie Kodeks postępowania karnego dodane zostają dwa nowe rozdziały (66c i 66d).

W rozdziale 66c uregulowane jest postępowanie sądu polskiego, który występuje do sądów lub innych właściwych organów innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej o wykonanie wydanego przez sąd polski, wobec obywatela polskiego lub cudzoziemca, orzeczenia o przepadku.

Zasadą jest wystąpienie do jednego państwa, jednak dopuszcza się sytuacje, gdy wystąpienie będzie skierowane do kilku państw (określają je art. 611fn § 3 i 4). Do poświadczonego za zgodność z oryginałem odpisu orzeczenia dołączać się będzie zaświadczenie zawierające wszystkie istotne informacje dotyczące wydanego orzeczenia umożliwiające jego prawidłowe wykonanie (standardowy druk, którego wzór będzie określony w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości).

Sąd rozpoznaje sprawę wystąpienia do właściwego sądu lub innego organu państwa wykonania orzeczenia na posiedzeniu, w którym ma prawo wziąć udział prokurator, sprawca, jeżeli przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, i jego obrońca, jeżeli się na nie stawi. Na postanowienie sądu zażalenie nie przysługuje.

Kwoty do wysokości 10 000 euro (i równe tej kwocie) przypadają w całości państwu wykonującemu orzeczenie. Jeżeli zaś kwota uzyskana z tytułu wykonania orzeczenia lub orzeczeń przewyższa równowartość 10 000 euro, sąd polski wezwie właściwy sąd lub inny organ państwa wykonania orzeczenia do przekazania połowy uzyskanej kwoty na rachunek bankowy tego sądu.

Istotną kwestią jest to, że wystąpienie o wykonanie orzeczenia za granicę nie skutkuje wstrzymaniem postępowania wykonawczego w kraju. Jeśli w toku postępowania wykonawczego na terenie kraju zaistnieje niedopuszczalność kontynuowania postępowania wykonawczego (art. 611fr § 1) sąd niezwłocznie zawiadamia o tym właściwy sąd państwa wykonania orzeczenia.

Rozdział 66d odnosi się do orzeczeń zagranicznych (o przepadku) wydanych w krajach członkowskich Unii Europejskiej, które zostaną skierowane do wykonania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Właściwym do wykonania takiego orzeczenia będzie sąd rejonowy w okręgu którego sprawca posiada mienie lub osiąga dochody albo ma stałe lub czasowe miejsce pobytu. Do odpisu orzeczenia powinno być doręczone zaświadczenie, analogiczne do tego, jakie sporządzać będą sądy polskie w sprawach kierowanych przez siebie za granicę.

Ustawa określa obligatoryjne i fakultatywne (art. 611fw § 2 i 3) podstawy odmowy przez sąd polski wykonania orzeczenia zagranicznego.

Odmowa wykonania orzeczenia o przepadku, o której mowa w art. 611fw § 1, dotyczy tzw. konfiskaty rozszerzonej. Sąd polski może odmówić wykonania orzeczenia gdy zagraniczne orzeczenie o przepadku zostało oparte na domniemaniu innym niż wskazane w omawianym przepisie. Implementowana decyzja ramowa stanowi, że taka przesłanka odmowy będzie mogła być stosowana tylko wtedy, gdy państwo członkowskie złoży

odpowiednie oświadczenie w Sekretariacie Generalnym Rady UE. Polska takie oświadczenie złożyła. Przewiduje ono, że organy polskie nie będą uznawać i wykonywać nakazów konfiskaty, w przypadkach, gdy orzeczona ona została na zasadach konfiskaty rozszerzonej. Katalog fakultatywnych przesłanek odmowy wykonania orzeczenia otwiera przesłanka braku podwójnej karalności, przy czym należy dodać, że w stosunku do określonej kategorii szczególnie groźnych przestępstw zniesiono potrzebę badania tej przesłanki, są one wskazane w art. 607w Kodeksu postępowania karnego.

W art. 611fx ustawa stanowi, że sprawę wykonania orzeczenia sąd rozpoznaje na posiedzeniu, w którym ma prawo wziąć udział prokurator, sprawca, jeżeli przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, i jego obrońca, jeżeli się na nie stawi, oraz osoba trzecia, której prawa mogą zostać naruszone przez wykonanie orzeczenia.

Postanowienie sądu jest zaskarżalne. Prawo zaskarżenia przysługuje stronom oraz osobie trzeciej. Prawomocne orzeczenie przypadku wraz z dołączonym zaświadczeniem stanowi tytuł egzekucyjny i podlega wykonaniu w Rzeczypospolitej Polskiej po wydaniu postanowienia o jego wykonaniu.

Ustawa określa również podstawy ewentualnego zawieszenia postępowania w przedmiocie wykonania orzeczenia, zasady podziału kwot uzyskanych z egzekucji, możliwość zawierania porozumień, które określają inne niż wskazane w ustawie zasady podziału kwot.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Projekt niniejszej ustawy został wniesiony do Sejmu przez Radę Ministrów w dniu 24 lipca 2008 r. Projekt miał na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej.

Po I czytaniu, które miało miejsce na 22 posiedzeniu Sejmu w dniu 17 września 2008 r., stał się przedmiotem prac sejmowej Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka. Powołana została podkomisja nadzwyczajna. W efekcie prac podkomisji Komisja Sprawiedliwości i Praw Człowieka wniosła poprawki, które doprecyzowały tekst projektu ustawy. W trakcie II czytania nie przedstawiono propozycji zmian, wobec czego Sejm przystąpił niezwłocznie do III czytania. Ustawa została uchwalona przez Sejm w dniu 21 listopada 2008 r.

III. Uwagi szczegółowe

1. W art. 1 w pkt 1 w art. 611fn w § 1 ustawy zastosowano w niewłaściwy sposób wyraz "orzeczenie". Wyraz ten jest rzeczownikiem odsłownym, występując w tym miejscu pełni funkcję czasownikową, z naciskiem położonym na czynność orzekania przez sąd. Tymczasem całe dwa dodawane rozdziały dotyczą

wykonywania orzeczeń (wyroków). Są to również rzeczowniki odsłowne, których zadaniem jest wskazanie formy, w jakiej dany organ podejmuje wydawane przez siebie akty prawne.

Zarówno ten przepis jak i szereg innych w ustawie stosuje wyrażenie "orzeczenie przypadku" jednak powinno ono być zastąpione wyrażeniem "orzeczenie o przypadku" tak jak stanowi np. art. 589s § 1 "wykonanie prawomocnego orzeczenia o przypadku" czy inne przepisy, które używają podobnych sformułowań "orzeczenie o karach o charakterze pieniężnym", "orzeczenie o zakończeniu postępowania", "orzeczenie o zamianie kary"; Wyrażenie "orzeczenie przypadku" jest znaczeniowo odmienne od "orzeczenia o przypadku" i powinno być odpowiednio poprawione, w zależności od tego czy pełni funkcję czasownikową czy stanowi o rodzaju wydanego przez sąd aktu (orzeczenia).

Propozycja poprawki:

- w art. 1 w pkt 1:
 - a) w tytule rozdziału 66c wyrazy "orzeczenia przypadku" zastępuje się wyrazami "orzeczenia o przypadku",
 - b) w art. 611fn w § 1 wyrazy "W razie prawomocnego orzeczenia przez sąd polski wobec obywatela polskiego lub cudzoziemca przypadku, sąd może wystąpić o jego wykonanie" zastępuje się wyrazami " W razie wydania przez sąd polski prawomocnego orzeczenia o przypadku, wobec obywatela polskiego lub cudzoziemca, sąd może wystąpić o jego wykonanie",
 - c) w art. 611fo w § 3, art. 611ft w § 1, w tytule rozdziału 66d, w art. 611fu w § 1, w art. 611fw w § 1 w zdaniu wstępnym, w § 2 i 4, w art. 611fx w § 1, 2 i 3, w art. 611fzb w § 5, w art. 611fzd oraz w art. 611fze wyrazy "orzeczenie przypadku" zastępuje się wyrazami "orzeczenie o przypadku";

2. Propozycja poprawki:

W art. 1 w pkt 1, w art. 611fn w § 9 po wyrazach "równowartości korzyści" dodaje się wyraz "majątkowej";

- 3. W art. 1 w pkt 1, w art. 611fzb w § 4 ustawa posługuje się wyrażeniem "narodowe dziedzictwo kulturowe". Tymczasem Konstytucja RP w art. 6 stosuje odpowiednio wyrażenie "narodowe dziedzictwo kulturalne". Wobec powyższego

należy rozważyć propozycję odpowiedniej zmiany, która dostosowałaby brzmienie przepisu do brzmienia przepisów Konstytucji.

Propozycja poprawki:

- w art. 1 w pkt 1, w art. 611fzb w § 4 wyrazy "narodowego dziedzictwa kulturowego" zastępuje się wyrazami "narodowego dziedzictwa kulturalnego";

4. W art. 1 w pkt 1, w art. 611fzb w § 5 należy zmienić redakcję części przepisu, z uwagi na niewłaściwie zapisane odwołanie:

Propozycja poprawki:

- w art. 1 w pkt 1, w art. 611fzb w § 5 wyrazy "przewidując w nim odmienny podział kwot uzyskanych z wykonania orzeczenia, o którym mowa w § 1" zastępuje się wyrazami "przewidując w nim odmienny, od określonego w § 1, podział kwot uzyskanych z wykonania orzeczenia";

Beata Mandylis

Główny legislator